

Bikini, cinquanta anys

“Cal tenir-ho ben present, perquè aquesta és la substància de la història: parlem d’un vestit de platja, no d’un simple banyador. Parlem d’un invent per definir i marcar les glòries de l’anatomia, no per dissimular-les, parlem d’una fita en l’evolució de les cultures humanes. Parlem de teologia. Perquè a les platges de l’islam les dones de totes les edats es mullen els peus cobertes amb túniques infinites.”

Segons alguns historiadors el dia més important de la segona meitat del segle XX va ser aquell en què Ursula Andress eixia de la mar amb un caragol molt gran en cada mà i un punyal a la cintura. No és segur. Tampoc no sé si és casualitat el fet d’escriure aquest paper mentre escolte el Bolero de Ravel —no l’he posat jo, l’han posat els de la ràdio— i per tant he de recordar la Dona 10 en una altra platja i després revelant-se a l’homenet obsedit mentre pujava el bolero. L’homenet no podia fer-hi res, i l’homenet-poca-cosa som més o menys tots. Per això són tan importants les commemoracions històriques, reals i no fictícies, perquè afecten la major part de la població. Segons altres intèrprets, més important que el dia d’Ursula va ser un altre dia del 1978, quan Cheryl Tiegs mostrà a les ciutats i al món les possibilitats de la reducció al mínim. Un bikini, mini-kini, teny mini, etcètera, començava a entrar en el joc de la llengua anglesa, i per tant en la roda de la cultura universal, que és com ha estat, cada any més, d’ençà que un tal Guillem S. va reinventar el teatre. Vostès diran que tot això no és tan important, que compta més l’església romana i el llatí, i que en una casa de Pompeia o d’Herculà ja es veuen pintades senyorettes en bikini. O fins i tot que se’n veuen, amb bona voluntat, en alguns vasos grecs. Potser, però no era bikini autènticament, històricament: era una manera d’amagar, no una manera de mostrar, una forma de cobrir, no de descobrir.

El bikini, amb k, per favor, no biquini, almenys en aquesta celebració, el va inventar un modista francès que li deien Louis Réard, i no he vist que li hagen dedicat carrers ni homenatges públics, ni ara mateix, cinquanta anys després. Era l’estiu del 1946 i Monsieur Réard, que abans de dissenyar banyadors havia estat enginyer de la Renault, degué pensar que s’havien acabat els temps de les tenebres i el món tenia davant un futur resplendent. A pesar que al remot Pacífic, en uns petits illots de nom bikini, esclataven enormes fongs terrífics. Potser llavors la bomba encara no era el pànic, sinó una altra cosa explosivament optimista: atòmic, i més encara atòmica, podia ser

un senyal de modernor o un compliment exuberant. El cas que va confegir un vestidet de platja que, vist ara en blanc i negre com jo l’he vist en la foto, era ja una perfecta delícia. No una armadura de doble peça com les americanes del nord ja començaven a portar, que eren architectures anatòmiques de ciment armat. No era això, era un bikini. Parent pròxim del que portà gloriosament, deu anys després, Brigitte Bardot en *Et Dieu créa la femme*. Potser es tractava d’això, d’una nova creació de la *femme*: una auto-creació, encara que no ho sembla. I qui se’n recorda, també, de Micheline Bernardini, ballarina del Casino de París, que va ser la primera model que portà el vestidet de Louis Réard?

Ara, revisant la història de mig segle, les protagonistes (són *elles* les que han canviat el curs del món: els homes només hem pogut mirar) s’acumulen, anònimes o amb nom. Com aquella Micheline, i com el d’una xiqueta, noia, menina o girl, de nom Heloisa Mendes, que el 1964 tenia quinze anys i passejava en breu bikini per la platja d’Ipanema: Vinicio de Moraes i Antônio Carlos Jobim li van fer una de les cançons més importants del segle. Ara la xiqueta d’Ipanema té els anys que vostès poden calcular, es diu Mendes Pinheiro, és casada i mare de quatre fills, i no tinc constància de quins vestits de platja porta aquest estiu. Cal tenir-ho ben present, perquè aquesta és la substància de la història: parlem d’un vestit de platja, no d’un simple banyador. Parlem d’un invent per definir i marcar les glòries de l’anatomia, no per dissimular-les, parlem d’una fita en l’evolució —cap a no se sap què— de les cultures humanes. Parlem de teologia. Perquè a les platges de l’islam les dones de totes les edats es mullen els peus cobertes amb túniques infinites. I a les costes de tot el món poc o molt cristià els homes, de l’adolescència a la darrera senectut, s’aferren incomprensiblement als saragüells de platja. Un temps semblava que els mascles evolucionaven també: ara sembla que no. Potser tenen por del propi cul, volums i cuixes. O vergonya, que és pitjor, i així no es pot fer història. Per cert, no estic segur del lloc que li correspondrà, en les cròniques futures, a la senyoreta Pamela Anderson Lee, de professió vigilant de platja.